

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Történelem több dimenzióban

125 éve, 1879-ben indult meg az Állatorvosi Tanintézet új székhelyének kivitelezése Tormay Béla igazgató felügyeletével, **Steindl Imre** tervei alapján. Steindl épületei – beleértve a Parlamentet is – egy alkotó közösség munkái, amelyhez többek között hozzátartozott a Zsolnay kerámia- és a Róth üvegműhely is.

Nem véletlen hát, hogy az 1881-ben átadott épületek többségét ornamentikus kerámiadíszítéssel látták el, és az élettani előadó külső falán látható két olyan kép, amelyeket nyilvánvalóan a tanintézet számára terveztek: az egyik egy lókoponyát, a másik egy könyvet ábrázol több állatorvosi eszközzel. A Zsolnay műhelyből származik a könyvtárban látható bagoly szobor is. Ha el akarjuk ezeket helyezni az üzem történetében, el kell látogatnunk az Iparművészeti Múzeumba, ahol „**Ipar és művészet. 150 éve Zsolnay**” címmel mutatják be e tehetséges, művészeti hatásokra és technikai újításokra egyaránt fogékony család munkásságát. Kiemelt helyet foglal el ebben az épületkerámiák készítése.

De induljunk el saját házunk tájáról, az **Állatorvos-történeti Gyűjteménytől!** A Steindl-féle campus központi épületének második emeletén már kezdetben is volt két gyakorlati célú kiállítás: a bonctani és kórbonctani múze-

um, valamint az állattenyésztési gyűjteménytár. 1899-ben az intézmény további bővítése során ezek a tanszékekre kerültek. Ekkor alakították ki a Dísztermet a kupolát formázó mennyezettel és a remek kovácsoltvas csillárral, illetve a rektori lakást, amelynek ablakán Hutýra is kitekinthetett.

Valószínűleg a háború után kerültek mai helyükre a **Róth Miksa** tervezte üveglakok is. Róthot az idős Steindl Imre vezette be az üvegművészet történetébe, hosszú órákat töltve vele műegyetemi tanszékének könyvtárában. Olyan megtermékenyítő tanítás volt ez, amelyért Róth Miksa örökre hálás maradt. A közeli Nefelejcs utcában található lakóháza jelenleg múzeum, amelyben képletes és valóságos értelemben is sokszínű és gazdag életműve mellett a korabeli polgári otthonok hangulata is megérinti a látogatót.

1937-ben, az intézmény fennállásának 150. évfordulóján (a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetembe történt beolvasztást követően) az állatorvoslás históriáját oktató Daday András hozta létre az első **Állatorvos történelmi múzeumot** a központi épület földszint-

jén. Sajnos a kiváló gyűjtemény súlyos károkat szenvedett a háború idején. A megmaradt és Karrasszon Dénes által gyarapított emlékek 1984-ben kerültek ismét a közönség elé, amikor megnyílt a modern Aula fölött a ma is látható állandó kiállítás, amely három részből áll.

Az első 9 vitrin az állatorvógyászat eszközeit, ezek fejlődését mutatja be. Az állatorvoslás története szorosan kapcsolódott az orvostörténethez, így az érdeklődőknek számos adalékkal szolgálhat a Semmelweis Ignác szülőházában működő **Orvostörténeti Múzeum** gazdag gyűjteménye.

Érdekes a **Húsipari Múzeum** is, amely többek között bemutatja az állatok vágásakor alkalmazott kezdetleges kábító eszközöket. Megtudhatjuk azt is, hogy a mészáros céh előírásai között már a 16. században szerepeltek a „húslátók”, aki „mind az élő állatot, mind a kitermelt húst kötelesek megvizsgálni”; hogy mosakodás nélkül a vágóhídról nem lehetett az utcára lépni; hogy nyáron kötelező volt a hús jegelése, és 1599-től a kötény viselése is. Az inasoktól már 1560-ban megkövetelték az írni-olvasni tudást. Egy szobor és néhány közlemény emlékeztet Rónai Mihályra, a háborúban megsemmisült lóvágóhídi múzeum alapító állatorvosára is.

Visszatérve az Állatorvos-történeti Gyűjteményhez: a kiállítás második része az állatorvosképzés történetével ismerteti meg a látogatót eredeti doku-

mentumokat, képeket, tárgyakat, könyveket sorakoztatva fel az intézmény fejlődését meghatározó kiemelkedő professzorok tárlóiban. Arcukkal és életművükkel megismerkedhetnek a könyvtár honlapján a **virtuális arcképcsarnokban** is.

Az **Állatorvos-történeti Gyűjtemény** harmadik részét **ifj. Vastagh György** (a budai várban látható Csikós és Hadik szobrok alkotója) állatfajtaikat bemutató gipsz szobrai alkotják. A művész Nádaskay Bélától tanult anatómiát, és 1902-1903-ban az Állatorvosi Főiskolán ló-anatómiai tanulmányokat készített grafikában és plasztikában. A múzeumban látható szobrai eredetileg a millenniumi kiállításra készültek, utóbb vásárolta meg őket a Főiskola. Közülük több megtekinthető a könyvtár honlapján.

Számos Vastagh-szoborral büszkélkedhet a **Magyar Mezőgazdasági Múzeum**, amely szintén virtuális tárlatra invitálja az érdeklődőket.

Az Ernst Múzeum ennél tovább ment: összefoglaló kiállításon mutatta be a **Vastagh művészcsaládot**. Három generáció hat kiváló művésze közül is kiemelkedik ifjabb György. A kiállításon látható ló-anatómiai vázlatai mellett a legértékesebb darab talán a Kincsem szobor (melynek készítéséhez felhasználta az Anatómiai Múzeumban található csontvázat), amelynek fején a kidagadó erekben szinte lüktet a vér. A család valamennyi tagja erősen vonzódott az állatokhoz: remekbe szabott ölbek, tigrisek, oroszánok, birkák, disznók, ludak és persze lovak sorjáznak a festményeken, szobrokon, kisplasztikákon. Ifjabb Vastagh György és Benczúr Olga leánya, Éva is figyelemre méltó tehetség, sajnos korán elhunyt. Fiukkal, a szintén ki-

váló szobrász Lászlóval Vastagh György állatokat ábrázoló szobor-sorozatot készített az Egyiptomi Mezőgazdasági Múzeum számára is, az 1930-as évek elején.

Mind a múzeumban, mind az egykori központi épületben, a könyvtárban látható **Klősz György** 14 fotográfiája, amelyek a kilencszázados évek elején készültek. A fotótörténeti ritkaságok közel hozzák a nézőhöz a századelő keménykalapos, nyakendős lódoctorait, és sejteni engedik, hogy a hutýrai reformok nyomán erre az időre már magas színvonalú, tudományos képzés folyt a főiskolán.

Külön tisztelettel kell megemlékeznünk **Magyary-Kossa Gyuláról**. Éppen száz éve jelent meg „Magyar állatorvosi könyvészet 1472-1904” című bibliográfiája, és húsz esztendeje nyílt meg a róla elnevezett szakmatörténeti könyvgyűjtemény, amelynek legértékesebb darabjait megtalálhatják **digitális történeti könyvtárunkban**. Kossa Gyulával az Orvostörténeti Múzeumban is találkozhatnak, hiszen „Magyar orvosi emlékek” címmel négykötetes művet adott közre. Örömteli ajándéka az évnek, hogy a család egy Mayer Alajos festette Magyary-Kossa portrét adományozott a könyvtárnak.

Közhely, hogy egy-egy ország, szakma, probléma történetének ismerete segít eligazodni a jelenben, esetleg elkerülni a már elkövetett hibák megismétlését. A döntéshozóknak rendszerint nincs idejük elmerülni a múlt folyamatainak elemzésében, de a napi robot sem kedvez a szemlélődésnek. Hadd legyek kevésbé pragmatikus, amikor e múzeumi élményeket ajánlom a kedves Olvasó figyelmébe azt kívánva, hogy legyen módja egy-egy órára megállítani az időt, rácsodál-

kozni e bámulatos életművekre, és keresni a választ a felvetődő kérdésekre. (O. É.)

Az ajánlott virtuális és valóságos kiállítások

ÁLLATORVOS-TÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (MÚZEUM)

Cím: 1078 Budapest, István u. 2.
Megtekinthető előzetes bejelentkezéssel (tel.: 1 478 4226)

Ismertető és Vastagh szobrok

<<http://konyvtar.univet.hu/muzeum.htm#oss>>

AZ ÁLLATORVOS-TUDOMÁNYI KÖNYVTÁR VIRTUÁLIS TÁRLATAI

Klősz fotógaléria

<<http://konyvtar.univet.hu/promotion/klosz/kloszindex.html>>

Nádaskay emlékalbum

<<http://konyvtar.univet.hu/nadaskay/nadindex.html>>

Képek a magyar állatorvosképzés és állatorvoslás történetéből

<<http://konyvtar.univet.hu/portre/cimossz.htm>>

Im memoriam STEINDL IMRE (1839-1902)

<<http://konyvtar.univet.hu/Steindl/snyito.htm>>

Digitális történeti könyvtár

<<http://konyvtar.univet.hu/digitalib/INDEX.HTM>>

SEMMELWEIS

ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM, KÖNYVTÁR ÉS LEVÉLTÁR

Cím: 1013 Budapest, Budapest Apród utca 1-3.

Nyitva: kedd-vasárnap 10.30-18

<<http://www.semmelweis.museum.hu/>>

HÚSIPARI MÚZEUM

Cím: 1097 Budapest, Gubacsi út 6/b

Nyitva: csak előzetes bejelentéssel látogatható.

<http://www.chemonet.hu/hun/food/muzeum/husipari/hus_m.html>

(folytatás a 4. oldalon)

Állatorvos-történeti Múzeumok Európában

AUSZTRIA

Museum für Hufbeschlag und Veterinär Orthopädie...
Cím: Veterinärmedizinische Universität. Josef
Baumanngasse 1. A-1210 Vienna. Tel. +43-1-
250775590
<<http://www.wien.gv.at/ma53/museen/huf.htm>>

BELGIUM

*Musée de la Médecine Vétérinaire de l'Université de
Liège*
Cím: Boulevard de Colonster B 43, Sart Tilman, B-
4000 Liège. Tel.: +32-43664075

BULGÁRIA

The Horse Museum
Cím: Shumen, c/o Agricultural Research and
Production Complex „Cabiuk”.
Museum of Higher Veterinary Education in Bulgaria
Cím: c/o Thracian University. Students Campus. 6000
Stara Zagora.

Veterinary Museum

Cím: c/o District Veterinary Station. Sofronii
Vratchansky 19. 9001 Varna.

HORVÁTORSZÁG

Museum of Veterinary History
Cím: c/o Veterinarski Fakultet. Heinzelova 55. HR-
10000 Zagreb. Tel.: +385-1-2390-111

CIPRUS

Echinococcosis/Hydatosis Museum
Cím: c/o Department of Veterinary Services. P.O. Box
284. Nicosia.

CSEH KÖZTÁRSASÁG

Museum of Veterinary History
Cím: c/o University of Veterinary and Pharmaceutical
Sciences. Palackeho 1-3. CZ-61242 Brno. Tel.: +420-
5-41-562532

DÁNIA

The Veterinary Museum
Cím: c/o The Royal Veterinary and Agricultural
University. Bülowvej 13. DK-1870 Frederiksberg C.
Tel.: +45-35-28 21 49

FINNORSZÁG

*Eläinlääketieteen Historian Museo Ja
Kokoelmat/Museum Historiae Artis Veterinariae
Fennicae*
Cím: c/o Faculty of Veterinary Medicine, University
of Helsinki. Hämeentie 57. P.O. Box 57. FI-00014
Helsinki. Tel.: +358-9-70851

FRANCIAORSZÁG

Musée Fragonard d'Alfort
Cím: Cím: c/o École Nationale Vétérinaire d'Alfort. 7,
av. du Général de Gaulle. F-94704 Maisons-Alfort.
Tel.: +33-1-43 967052
<<http://www.vet-alfort.fr/Fr/musee/musee.htm>>

HOLLANDIA

Museum Diergeneeskunde

Cím: c/o Faculteit der Diergeneeskunde. Yalelaan 1.
Postbox 80150. NL-8308 TD Utrecht. Tel. +31-30-
2534675

LENGYELORSZÁG

Muzeum Weterynarii przy Muzeum Rolnictwa
Cím: ul. Pallacowa 5, PL-18-230 Ciechanowiec. Tel.:
+48-86 771328

NAGY BRITANNIA

Museum of Veterinary History
Cím: c/o The Royal Veterinary College. Royal College
Street. London NW1 0TU. Tel.: +44-171 4865162
<<http://www.rvc.ac.uk/Services/Museums/Museum.cfm>>

NÉMETORSZÁG

Aschheim Veterinary Hospital Historical Collection
Cím: Agilofingerstrasse 10-12. D-85609 Aschheim bei
München. Tel.: +49-89-903 2645

*Veterinärmedizinhistorisches Museum der
Tierärztlichen Hochschule Hannover*

Cím: c/o Tierärztliche Hochschule. Bischofsholer
Damm 15 (Haus 120). D-30173 Hannover. Tel.: +49-
511-8567503

NORVÉGIA

Norwegian Veterinary History Museum
Cím: c/o Norwegian College of Veterinary Medicine.
Ullevålsveien 72. P.O. Box 8146. N-0033 Oslo. Tel.
+47-22-964500

OLASZORSZÁG

*Il Museo di Anatomia degli Animali Domestici dell'
Università di Bologna*
Cím: Via Belmeloro. I-40126 Bologna.
<<http://www.unipr.it/musei/anatol.html>>

SPANYOLORSZÁG

Museo y Archivo del Cuerpo de Veterinaria Militar
Cím: c/ Dario Gazapo 3, 28024 Madrid. Tel.: +34-1-
7111306 +34-1-5091000 extension 2205

SVÁJC

Exhibit of Swiss Army Equine Hospital
Cím: c/o Large Animal Clinic, Faculty of Veterinary
Medicine. Länggassstrasse 124. CH-3001 Bern. Tel.:
+41-31-6312243

SVÉDORSZÁG

Veterinärhistoriska Museet
Cím: c/o Veterinärinrättningen. P.O. Box 234. SE-
53223 Skara. Tel.: +46-511-67247
<<http://www-skara.slu.se/museum/>>

TÖRÖKORSZÁG

Veterinary Museum
Cím: c/o Department of History of Veterinary
Medicine and Deontology, Faculty of Veterinary
Medicine, Ankara University. 06110 Diskapi, Ankara.
Tel.: +90-312-3186376
<<http://www.ankara.edu.tr/english/bolum.php?bodb=14&alt=2&bodb1=28>>

(A legtöbb múzeum bejelentkezéssel látogatható, ezért
adtuk meg a telefonszámokat, amelyek természetesen
változhatnak.)

Forrás: <<http://wahvm.vet.uu.nl/specific/resources/museums.html>>

Fotóünnep a könyvtárban

1998 óta rendszeresen láthatók hallgatók és oktatók természetfotói a könyvtár olvasótermében. Virtuális kiállításainkon is meggyőződhetnek róla, mennyi türelem és tehetség testesül meg a felvételekben. Október végéig **Kóta András** szigorló hallgató **Madarász szemmel** című tárlata bizonyítja ezt, amely már a tizenharmadik.

Meghívjuk 2004. november 6-án, szombaton 17.30-kor **dr. Perényi János: Találkozások** című természetfotó-kiállításának megnyitójára. *Vetési Ferenc* professzor úr köszöntő szavai után *diaporáma vetítés* következik dr. Perényi János fotóiból, majd *állatorvos előadóművészek* lépnek fel. A könyvtár *meglepetése* után alkalom lesz a kiállítás megtekintésére, kötetlen beszélgetésre a volt és leendő alkotókkal.

Reméljük, hogy a fotóünnep, nem egyszeri esemény lesz, és sikerül megnyernünk támogatóikat a hallgatók további bemutatkozásai számára.

Az ajánlott virtuális és valóságos kiállítások

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM

Cím: Budapest, Városliget, Vajdahunyadvár
Nyitva: kedd-vasárnap 10-17
November 15 és február 15. között hétköznap 10-16 óráig, szombaton és vasárnap 10-17 óráig.

Digitálizált műtárgy-gyűjtemény
<<http://www.mezogazdasagimuzeum.hu/PUBLIC/Digitlisgyjtemnyek.html>>

RÓTH MIKSA EMLÉKHÁZ.

Cím: 1078 Budapest, Nefelejcs u. 26.
Nyitva: kedd-vasárnap 14-18
<<http://www.museum.hu/search/museum.asp?ID=748>>

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

Cím: 1091 Budapest, Üllői út 33-37.
Nyitva: Zsolnay: 2005. április 19-ig, kedd-vasárnap 10-18
Ipar és művészet: 150 éve Zsolnay
<http://www.imm.hu/kiallitasok/ipar_es_muveszet_zsolnay.html>

ERNST MÚZEUM

Cím: 1065 Budapest, Nagymező u. 8
Nyitva: kedd-vasárnap 11-19
120 év a művészet szolgálatában - A Vastagh művészcsalád (2004. október 3-ig)
<<http://www.ernstmuzeum.hu/vastagh.htm>>

FÓRUM (helyesbítés)

Előző számunkban helytelenül jelent meg a könyvtár internetes fórumának címe.

A helyes url: <<http://konyvtar.univet.hu/cgi-bin/yabb/YaBB.cgi>>.

A Noctua terjesztéséért, és ezen keresztül könyvtári szolgáltatásaink népszerűsítéséért köszönetet mondunk a Magyar Állatorvosi Kamarának.

NOCTUA SIVE NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja: Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár
Felelős kiadó: Szabóné Szávay Judit e-mail: mrszabo@univet.hu

Felelős szerkesztő: Orbán Éva e-mail: eorban@univet.hu

Cím: 1078 Budapest, István u. 2.

Tel.: (06-1) 478-4226 (Titkárság), 478-4228 (Olvasószolgálat)

Fax: (06-1) 478-4227

Honlap: <<http://konyvtar.univet.hu/>>

e-mail: library@univet.hu

